

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра соціальної психології та психології розвитку

Проректор

“ ”

ЗАТВЕРДЖУЮ”

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екологічна психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

за освітньо-професійною програмою «Психологія»

Перший (бакалаврський) освітній рівень

Галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальності_053 Психологія

факультет філософський

Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма з дисципліни «Екологічна психологія» для студентів спеціальності 053
«Психологія».

25.06.2019 р. – 18 с.

Розробник:

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології та психології розвитку
Литвин-Кіндратюк Світлана Данилівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології та психології
розвитку

Протокол від 25.06.2019 р. № 11

Завідувач кафедри соціальної психології та психології розвитку

 (Заграй Л.Д.)

(підпис)

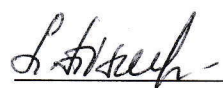
(прізвище та ініціали)

“ ___ ” _____ 20__ р.

Схвалено науково-методичною радою філософського факультету

Протокол від “ 5 ” вересня 2019 р. № 1

“ ___ ” _____ 20__ р.

Голова (Л.С.Пілецька)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС (для денної форми навчання) – 3	Галузь знань <u>Соціально-поведінкові науки - 05</u> <small>(шифр і назва)</small>	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>«Психологія»</u> 053	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2			
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Сьомий семестр	
_____ (назва)			
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>«Бакалавр»</u>	Аудиторні	
Тижневих годин для денної форми навчання: 1 індивідуальних – самостійної роботи студента – 2		30 год.	6 год.
		Індивідуальні	
		Год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	84 год.
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: Екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (у відсотках):

для денної форми навчання – 35 % / 65 %

для заочної форми навчання – 17 % / 83 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1 . СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва розділу	Кількість годин, відведених на заняття		
	Лекції	практичні заняття	самостійна робота

Модуль 1.

Змістовий модуль 1

Тема 1. Предмет та історія екологічної психології	2	2	10
Тема 2. Методологія та методи екологічної психології	2	4	10
Тема 3. Психологія взаємодії з середовищем	2	4	10

Змістовий модуль 2

Тема 4. Середовище як джерело інформації	2	4	10
Тема 5. Психологія екологічної свідомості та екологічної соціалізації	2	2	10
Тема 6. Психологія катастроф	2	2	10
Разом за 7 семестр	12	18	60

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Екологічна психологія» – розкриття психологічних закономірностей взаємодії людини з навколишнім середовищем в умовах стрімких екосоціальних трансформацій та кліматичних змін з метою розвитку екокультури стосунків особистості з довкіллям. Її досягнення передбачає ознайомлення студентів із загальною парадигмою, концепціями та науковими школами у галузі екопсихології та прийомами використання методичного інструментарію цієї галузі на практиці. Йдеться також про формування умінь та навичок вирішення екосоціальних, еколого-правничих, управлінських та екоосвітніх проблем, розвиток в них екологічної культури та компетентності особистості. Завдання: досягнення цілей ключової у професійній підготовці сучасних психологів еколого-психологічної компетентності реалізується шляхом розв'язання низки завдань:

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, саногенно.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним,</p> <p>ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись.</p> <p>ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК12. Здатність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	<p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.</p> <p>СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).</p>
Програмні результати навчання	
<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання <i>(здатність до аналізу трансформацій екосоціального середовища в умовах глобалізації. (на прикладі розуміння основних детермінант екосоціальних змін та екологічної поведінки в сучасному світі).</i></p>	

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань *(здатність вивчати тенецу феноменів психічної реальності у вимірах енвайронментального підходу)*.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань *(здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (на основі порівняння результатів дослідження представників різних областей екологічної психології))*.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел *(здатність здійснювати еколого-психологічного оцінку якості довкілля)*.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технологій психологічної допомоги *(здатність до застосування міждисциплінарних методи в психології на прикладі методів екопсихологічного дослідження)*.

ПР7. Рефлексувати і критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності *(повага до особливостей ставлення до природи (флори та фауни) та екологічних уявлень та стратегій екологічної природозберігаючої поведінки представників різних культур)*.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності *(готовність до збереження екосоціального та природного середовища як складової простору життєвого благополуччя особистості та територіальної спільноти)*.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- зміст, основні поняття та категорії галузі в межах її основних напрямів;
- історію розвитку екологічної психології як міждисциплінарної галузі на Заході та в Україні, основні етапи й логіку виокремлення цієї галузі в структурі психологічного та соціально-психологічного знання;
- структуру та основні компоненти екологічної свідомості та екологічної культури та основні чинники впливу на їх розвиток в антропогенезі та онтогенезі;
- психологічні закономірності та рівні взаємодії людини з навколишнім середовищем;
- особливості поведінки людини та групи в кризових екстремальних ситуаціях та способи управління такою поведінкою в умовах природної чи техногенної катастрофи;
- ключові тенденції та сфери застосування на практиці екопсихологічних закономірностей.

вміти:

- використовувати знання еколого-психологічних закономірностей поведінки людини для аналізу конкретних екосоціальних ситуацій й проблем;
- оцінювати свої дії та діяльність інших людей й соціальних груп з погляду наслідків такої діяльності для навколишнього середовища;
- надавати психологічну допомогу в попередженні та подоланні екстремальних екологічних ситуацій; застосовувати набуту екокультуру та еколого-психологічну компетентність в екологічній освіті дітей та молоді.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. ПРЕДМЕТ ТА ІСТОРІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Науково-технічні та соціально-економічні передумови виникнення нового екологічного світогляду в системі наук про людину і природу в середині ХХ століття. Основні етапи становлення екології. Вплив ідей Ч. Дарвіна, Е. Геккеля, Ч. Ентоні, А. Тенслі, В. Вернадського, В. Станчинського на зародження екопсихології як міждисциплінарної галузі. Чикагська соціологічна школа. Виникнення екопсихології, її місце в системі наук (енвайронментальна соціологія, соціоекологія) та психологічних галузей (практична психологія). Основні напрями екопсихологічних досліджень.

Виникнення екологічної психології та її місце в системі наук (філософія, соціологія, право, педагогіка) та психологічних галузей. Основні завдання, функції та тенденції розвитку екологічної психології в сучасних умовах. Поняття “суспільства ризику” (У. Бек).

Тема 2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Специфіка методології та методів дослідження в екологічній психології. Екологічний підхід в психології та принцип екологічності (ЮШвалб).. Основні категорії екологічної психології Типи та рівні екопсихологічних досліджень.

Класифікації методів дослідження, характеристика окремих методів та методик. Поняття екопсихологічного моніторингу та принципи його організації Методи психокорекції та психопрофілактики (ландшафтотерапія, кольоротерапія, ароматерапія, активна та пасивна музикотерапія, зоотерапія тощо).

Тема 3. ПСИХОЛОГІЯ ВЗАЄМОДІЇ З СЕРЕДОВИЩЕМ

Поняття середовище у вимірах енвайронментальної психології та екопсихології свідомості. Типи та структура середовища: природне, штучне та соціальне середовище. Людина, природа, ландшафт, екокультура ставлення сучасної людини в системі “людина – природа”, “людина-флора”, “людина –фауна” та розуміння природи (вікові та індивідуальні особливості). Деформація ставлення людини до природи. Штучне довкілля, структура, феномен віртуальної реальності. Динаміка змін середовища: Біологічна та психологічна ритмологія, поняття хроногієни. Біоритми, соціальні та психологічні ритми.

Сучасне урбанізоване довкілля, його характеристики. Хронотоп міста. Просторова когнітивна карта міста та особистість (С. Тоубрідж). Людина та архітектура. “Образ міста” як складова просторової ідентичності особистості. Екологія особистісного простору. Діти та довкілля (М. Черноушек).

Проблема якості життєвого середовища особистості, її оцінка та експертиза. Енвайронментальне право: захист прав людини на якісне довкілля. Основні критерії та системи показників якості життєвого середовища: екологічний та еколого-психологічний підхід. Територіальна поведінка людини, поняття персонального простору (Р. Соммер), проксеміка (Е. Холл). Поняття краудингу.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ

Класифікація факторів середовища як джерела інформації для людини візуальне, акустичне, аромасередовище. Безпосереднє та опосередковане візуальне середовище. Екологічний підхід до зорового сприймання (Дж. Гібсон). Предметно-просторове середовище та орієнтація у просторі (С. Тоубрідж).

Загальна характеристика колірного середовища. Збіднене та збагачене колірне середовище. Ставлення особистості до кольору. Явище зорові депривації. Колір як засіб діагностики функціональних станів особистості. Поняття акустичного середовища: звук, шум, мелодія. Аромасередовище в минулому та сучасність. Види запахів (природних та штучних), їх класифікація (Х. Цваардемахер, Х. Хенінг).

Тема 5. ПСИХОЛОГІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Поняття екологічної свідомості та її структура. Когнітивна складова екологічної свідомості: екологічні знання та екологічне мислення. Розуміння особистістю природи: загальне розуміння та способи та стратегії осмислення конкретних її виявів та аспектів. Види та типи ставлення до природи, структура ставлення (С, Дерябо, В Ясвін). Екологічно безпечна поведінка особистості: харчова поведінка (стратегії, стилі, тактики), територіальна поведінка (форми та звичаї).

Екологічна соціалізація особистості як один з аспектів соціалізації в культурному контексті, її основні етапи. Стратегії та форми розвитку екологічної активності: вікові та індивідуальні особливості. Сучасна політична свідомість та психологія “зеленого” руху. Психологія екологічного виховання, розвиток екологічної культури та екологічної компетентності. Екологічна культура як інтегральна характеристика екологічної свідомості.

Терапія творчими мандрівками (М. Бурно), її використання у роботі з підлітками-девіантами. Екологічний “зелений” туризм як засіб профілактики адиктивної поведінки підлітків. Проблеми розвитку професійної екологічної культури та компетентності фахівців природничих професій. Становлення екологічної культури та професійної компетентності екопсихолога.

Тема 6. ПСИХОЛОГІЯ КАТАСТРОФ: ВПЛИВ ПРИРОДНИХ ТА ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ НА ПОВЕДІНКУ ЛЮДИНИ

Екопсихологія катастроф, предмет, історія виникнення. Екстремальні життєві ситуації і особистість. Психологія катастроф та медицина катастроф: міждисциплінарні зв'язки. Поняття стихійного лиха та його види (повінь, землетруси, циклони, епідемії, пожежі, техногенні катастрофи). Явище травматичного та посттравматичного стресу, основні підходи в його діагностиці, корекції та профілактиці. Динаміка психогенних розладів, їх основні фази. Систематика психогенних розладів, які виникають в екстремальних ситуаціях.

Особливості предмету радіоекопсихології, її місце в системі екопсихологічних напрямів та психологічних галузей. Дослідження соціально-психологічних наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у рамках програми “Діти України” (С. Киричук, В. Татенко, С. Яковенко та інші). Поняття Чорнобильської та постчорнобильської психотравмуючої ситуації. Типи порушень психічного розвитку дорослих та дітей, які постраждали від наслідків аварії на ЧАЕС, труднощі соціалізації дітей, батьки яких були переселені в екологічно чисті райони. Особливості реакції на екологічний стрес ліквідаторів аварії на ЧАЕС.

4. ТЕМИ І ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема: Предмет та історія екологічної психології (2 години)

План обговорення

1. Предмет екопсихології, її місце в системі наук (енвіронментальна соціологія, соціоекологія) та психологічних галузей (практична психологія).
2. Основні напрями екопсихологічних досліджень.
3. Основні завдання, функції та тенденції розвитку екологічної психології в сучасних умовах. Поняття “суспільства ризику” (У. Бек).

Практичне заняття № 2

Тема: Методологія та методи екологічної психології (4 години)

План обговорення

1. Специфіка методології та методів дослідження в екологічній психології. Екологічний підхід в психології та принцип екологічності (ЮШвалб).

2. Основні категорії екологічної психології Типи та рівні екопсихологічних досліджень.
3. Методологічні принципи екологічної психології.
4. Класифікація методів та методик екопсихологічного дослідження в межах напрямів.

Практичне заняття № 3

Тема: Психологія взаємодії з середовищем (4 години)

План обговорення

1. Поняття середовище: енвайронментальна психологія. Структура середовища: природне, штучне та соціальне середовище.
2. Динаміка змін середовища: біритмологія та психоритмологія. Біологічні, соціальні та психологічні ритми.
3. Територіальна поведінка людини, поняття персонального простору (Р. Соммер), проксемика (Е. Холл). Поняття краудингу.
4. Психологічна оцінка якості життєвого середовища.

Практичне заняття № 4

Тема: Середовище як джерело інформації (4 години)

План обговорення

1. Класифікація факторів середовища як джерела інформації для людини.
2. Візуальне, колірне середовище. Поняття кольоротерапії та кольодіагностики.
3. Акустичне середовище. Природні та штучні звуки, шуми, голоси та мелодії. Поняття музикотерапії.
4. Аромасередовище, види та класифікації запахів. Прийоми ароматерапії.

Практичне заняття № 5.

Тема 3. Психологія екологічної свідомості та екологічної соціалізації(2 години)

План обговорення

1. Поняття екологічної свідомості та екологічної поведінки. Види екологічно безпечної поведінки: екологічна компетентність.
2. Когнітивна складова екологічної свідомості. Особливості розуміння природи в етнокультурному та історичному контексті.
3. Ставлення особистості до природи, види та типи ставлення, структура ставлення.
4. Етапи екологічна соціалізація особистості. Вікові та індивідуальні особливості розвитку екологічної свідомості та екологічної культури.

Практичне заняття № 6.

Тема 4. Психологія катастроф (2 години)

План обговорення

1. Психологія катастроф. Радіоекологічна психологія, її предмет.
2. Глобальні ризики – загальна тенденція зміни клімату на планеті. Види при одних та техногенних катастроф.
3. Стани, ситуації та поведінка ризику. Нестабільні психічні стани в екстремальних ситуаціях.
4. Травматичний та посттравматичний стрес, його діагностика та корекція, профілактика.
5. Динаміка психогенних розладів, їх основні фази в екстремальних ситуаціях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	Інд	с.р.		Л	П	Лаб	Інд	С.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1	14	2	2			10	15	2				13
Тема 2	16	2	4			10	18		2			16
Тема 3	16	2	4			10	14	2				10
Разом за змістовим модулем 1	46	6	10			30	47	4				39
Змістовий модуль 2.												
Тема 4	16	2	4			10	15					13
Тема 5	14	2	2			10	12					10
Тема 6	14	2	2			10	16					16
Разом за змістовим модулем 2	44	2	8			30	43					39
Усього годин	90	12	18			60	90	4	2			84

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені планом

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.		2
2.		2
...		

6. Теми практичних занять (стаціонар)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Предмет та історія екопсихології	2
2.	Методологія та методи екологічної психології	4
3.	Психологія взаємодії з середовищем: структура.	4
4.	Середовище як джерело інформації: колірне, акустичне та арома-середовище	4
5.	Психологія екологічної свідомості та екологічної соціалізації особистості	2
6..	Психологія катастроф	2

Теми практичних занять (заочний)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Методологія та методи екологічної психології	2

Лабораторні заняття за планом не передбачені

7. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Визначте види, структуру, основні складові життєвого середовища.
2. Порівняйте природне й штучне середовище.
3. Визначте поняття “екосоціальна система” та “екосоціальна ніша”.
4. Охарактеризуйте методику оцінка якості життєвого середовища, назвіть показники та критерії оцінки.
5. Наведіть карту-схему написання еколога-психологічної характеристики оцінки якості довкілля.
6. Визначте середовище як джерело інформації, наведіть класифікації основних чинників впливу.
7. Охарактеризуйте візуальне, акустичне та ароматичне середовище.
8. Голос, шум – індивідуальні характеристики сприймання.
9. Поясняйте сутність екологічної свідомості та екологічної соціалізації, її етапи.
10. Розкрийте структуру екологічної свідомості, її види, складові.
11. Порівняйте основні характеристики сприймання й розуміння природи (флори, фауни).
12. Наведіть вікові та індивідуальні особливості розвитку екологічної свідомості.
13. Порівняйте значення екологічної культури та екологічної компетентності в структурі особистості.
14. Розкрийте теоретико-методологічні засади психології катастроф і криз. Наведіть види природних та техногенних катастроф.
15. Наведіть чинники виникнення посттравматичного стресу, охарактеризуйте його діагностику та корекцію, профілактику.
16. Розкрийте динаміку психогенних розладів, їх основні фази під час екотехногенної катастрофи.
17. Наведіть систематику психогенних розладів, які виникають в екстремальних ситуаціях.
18. Розкрийте особливості предмету радіоекопсихології, її місце в системі екопсихологічних напрямів та психологічних галузей.
19. Охарактеризуйте напрями досліджень соціально-психологічних наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у рамках програми “Діти України” (С. Киричук, В. Татенко, С. Яковенко та інші).
20. Поясніть сутність Чорнобильської та постчорнобильської психотравмуючої ситуацій.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З КУРСУ

1. Предмет екологічної психології, її основні теоретичні завдання.
2. Історія розвитку екологічної психології, основні етапи.
3. Місце екологічної психології в системі наук та психологічних галузей.
4. Основні практичні завдання, функції та тенденції розвитку екологічної психології в сучасних умовах.
5. Актуальні проблеми екологічної психології в добу глобалізації та змін клімату.
6. Поняття “суспільства ризику” (У. Бек) та сталого розвитку суспільства.
7. Концепція та програма сталого розвитку ООН.
8. Основні напрями екопсихологічних студій: порівняльна характеристика.
9. Еквіронментальна психологія: основні школи.
10. Психологія екологічної свідомості.
11. Чикагська школа екологічної психології.
12. Школа Р. Баркера, її основні ідеї.
13. Школа Дж. Гібсона у вивченні зорового сприймання.
14. Школи екопсихологічних студій в Україні.
15. Категоріальний апарат екологічної психології: основні категорії та поняття.
16. Класифікація методів екологічної психології.
17. Поняття та прийоми еколого-психологічного моніторингу.
18. Метод експерименту в екологічній психології.
19. Методика семантичного диференціалу та її застосування в екологічній психології.
20. Методика екопсихологічного картографування.
21. Поняття “біосфера”, “ноосфера”, “життєве середовище”.
22. Науково-технічні передумови виникнення екологічного світогляду, в системі наук про людину в ХХ столітті.
23. Етапи становлення екології. Екологія людини.
24. Специфіка методології та методів дослідження в екологічній психології.
25. Екологічний підхід в психології та принцип екологічності (ЮШвалб).
26. Типи та рівні екопсихологічних досліджень.
27. Методи екопсихокорекції та екопсихопрофілактики (ландшафтотерапія, кольоротерапія).
28. Методи екопсихокорекції та екопсихопрофілактики (ароматерапія, музикотерапія, зоотерапія тощо).
29. Методи екопсихокорекції та екопсихопрофілактики акустичними прийомами.
30. Поняття середовища та екосоціальної системи в екологічній психології.
31. Структура середовища: природне, штучне та соціальне середовище.
32. Людина, природа та культурний ландшафт.
33. Динаміка змін середовища: біологічні, соціальні та психологічні ритми.
34. Розуміння природи в системі “людина-флора”, “людина –фауна”

35. Вияви деформація ставлення людини до природи.
36. Штучне довкілля та його структура, явище віртуальної реальності.
37. Сучасне урбанізоване довкілля, його основні характеристики.
38. “Образ міста” як складова просторової ідентичності особистості.
39. Проблема оцінки якості життєвого середовища особистості.
40. Енвайронментальне право та екопсихологічна експертиза, її прийоми та критерії.
41. Система показників якості життєвого середовища: екологічний та еколого-психологічний підхід.
42. Територіальна поведінка людини, поняття персонального простору (Р. Соммер), проксемика (Е. Холл).
43. Особливості організації життєвого простору в умовах перенаселення. Поняття краудингу.
44. Класифікація факторів середовища як джерела інформації для людини візуальне, акустичне, аромасередовище.
45. Безпосереднє та опосередковане візуальне середовище.
46. Екологічний підхід до зорового сприймання (Дж. Гібсон).
47. Предметно-просторове середовище та орієнтація у просторі (С. Тубрідж).
48. Загальна характеристика візуального середовища.
49. Збіднене та збагачене колірне середовище. Ставлення особистості до кольору.
50. Колір як засіб діагностики функціональних станів особистості. Методик діагностики.
51. Поняття акустичного середовища. Структур акустичного середовища, його вплив на людину.
52. Аромасередовище в минулому та сучасність. Види запахів (природних та штучних), їх класифікація.
53. Поняття екологічної свідомості та її структура.
54. Когнітивна складова екологічної свідомості. Екосоціальний досвід.
55. Розуміння особистістю природи: загальне розуміння та способи та стратегії осмислення конкретних її виявів та аспектів.
56. Ставлення особистості до природи (флора, фауна), види та типи ставлення, структура ставленн.
57. Екологічна культура як інтегральна характеристика екологічної свідомості.
58. Екологічна соціалізація особистості як один з аспектів соціалізації, її основні етапи.
59. Стратегії та форми розвитку екологічної активності: вікові та індивідуальні особливості.
60. Сучасна політична свідомість та психологія “зеленого” руху.
61. Психологія екологічного виховання, розвиток екологічної культури та екологічної компетентності.
62. Терапія творчими мандрівками (М. Бурно), її використання у роботі з підлітками-девіантами.
63. Екологічний “зелений” туризм як засіб профілактики адиктивної поведінки підлітків.

	<p>Еколого-психологічне забезпечення якості життя: науково-методичні рекомендації; за ред. Ю. М. Швалба, Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2013. 98 с.</p> <p>Мамешина О.С. Методики екопсихологического исследования <i>Практична психологія та соціальна робота</i>. 2005. № 3. С. 62-72.</p> <p>- скласти дві ментальні карти середовища: здійснити порівняльну характеристику</p>	тиждень
3.	<p>Тема 3. Психологія взаємодії з середовищем</p> <p><i>Опрацювання літератури:</i></p> <p>Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с. Еколого-психологічне забезпечення якості життя: науково-методичні рекомендації; за ред. Ю. М. Швалба, Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2013. 98 с.</p> <p>Литвин-Кіндратюк С., Кіндратюк Б. Народознавство та організація здорового способу життя школярів. : Монографія. Івано-Франківськ, 1988. 312 с. С. 126-131.</p> <p>- оцінити якість життєвого середовища на прикладі конкретного середовища (експертний висновок згідно схеми). Визначення типу денної працездатності людини на основі опитувальника</p>	<p>5/2</p> <p>Шостий тиждень</p> <p>5/2</p> <p>Сьомий тиждень</p>
	Змістовий модуль 2.	
4.	<p>Тема 4. Середовище як джерело інформації</p> <p><i>Опрацювання літератури:</i></p> <p>Базыма Б.А. Психологія цвета: теория и практика – СПб., 2005.– 200 с. С. 51-63.</p> <p>Чепига М.П. , Чепига С.М. Стимуляція здоров'я та інтелекту. К.: знання, 2006. 347 с.</p> <p>Порівняти особливості впливу кольору та прийомів колірної діагностики на прикладі методики Люшера та методики Лутошкіна; або впливу звуків, шуму, музики та прийомів музикотерапії.</p>	<p>7/1</p> <p>Восьмий тиждень</p>
5.	<p>Тема 5. Психологія екологічної свідомості</p> <p><i>Опрацювання літератури:</i></p> <p>Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с.</p> <p>Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників. Київ, 2002. 172 с.</p> <p>- підготувати анкету або просвітницьку міні-лекцію екопсихологічної спрямованості (тема за вибором, приміром з проблем екологічної харчової поведінки) та апробувати її.</p>	<p>7/1</p> <p>Дев'ятий тиждень</p>
6.	<p>- проаналізувати прийоми ароматерапії на прикладі аналізу низки ароматів та їхнього впливу на людину.</p> <p>Тема 6. Психологія катастроф.</p> <p><i>Опрацювання літератури:</i></p> <p>Католик Г.В., Корнієнко І.О. Техногенні катастрофи:</p>	<p>8/2</p> <p>Десятий тиждень</p>
		<p>8/1</p> <p>11 тиждень</p>

	<p>психологічна підтримка очевидцям і постраждалим. <i>Практична психологія та соціальна робота</i>. 2003. №6. С. 50-53.</p> <p>Киричук О.В., Татенко В.А., Яковенко С.И. Становление радиоэкологической психологии в Украине <i>Психологический журнал</i>. 1993. №3. С. 176-179.</p> <p>-охарактеризувати типові реакції та психічні стани населення внаслідок екокатастроф, міграцій (на прикладі повені, літо–2008) чи переселенців з зони АТО; проаналізувати віддалені наслідки Чорнобильської катастрофи у забруднених територіях різних регіонів України. Навести прийоми психологічної допомоги в екстремальних ситуаціях.</p>	
Разом		60 /13 балів

8. Самостійна робота

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин/балів
	Змістовий модуль 1.	
1.	<p>Тема 1. Предмет та історія екологічної психології</p> <p><i>Опрацювання літератури:</i></p> <p>Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с.</p> <p>Кряж И.В. Психология глобальных экологических изменений: монография. Харьков, 2012. 345 с.</p> <p>Скребец В.А. Екологічна психологія. <i>Психолог</i>. 2006. № 9. С. 5-7.</p> <p>- скласти таблицю, в якій представлені основні етапи та напрями формування екопсихології як міждисциплінарної галузі.</p> <p>- охарактеризувати актуальні проблеми екологічної психології (конспект статті за індивідуальним вибором)</p>	<p style="text-align: center;">7/2</p> <p style="text-align: center;">8/2</p>
2.	<p>Тема 2. Методи та методологія екологічної психології</p> <p><i>Опрацювання літератури:</i></p> <p>Еколого-психологічне забезпечення якості життя: науково-методичні рекомендації; за ред. Ю. М. Швалба, Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2013. 98 с.</p> <p>Мамешина О.С. Методики экопсихологического исследования <i>Практична психологія та соціальна робота</i>. 2005. № 3. С. 62-72.</p> <p>- скласти дві ментальні карти середовища: здійснити порівняльну характеристику</p>	13/3
3.	<p>Тема 3. Психологія взаємодії з середовищем</p> <p><i>Опрацювання літератури:</i></p> <p>Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с.Еколого-психологічне забезпечення якості життя: науково-методичні рекомендації; за ред. Ю. М. Швалба,</p>	8/3

	<p>Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2013. 98 с.</p> <p>Литвин-Кіндратюк С., Кіндратюк Б. Народознавство та організація здорового способу життя школярів. : Монографія. Івано-Франківськ, 1988. 312 с. С. 126-131.</p> <p>- оцінити якість життєвого середовища на прикладі конкретного середовища (експертний висновок згідно схеми). Визначення типу денної працездатності людини на основі опитувальника</p>	8/3
	Змістовий модуль 2.	
4.	<p>Тема 4. Середовище як джерело інформації <i>Опрацювання літератури:</i> Базыма Б.А. Психология цвета: теория и практика – СПб., 2005.– 200 с. С. 51-63. Чепига М.П. , Чепига С.М. Стимуляція здоров'я та інтелекту. К.: знання, 2006. 347 с. Порівняти особливості впливу кольору та прийомів колірної діагностики на прикладі методики Люшера та методики Лутошкіна; або впливу звуків, шуму, музики та прийомів музикотерапії.</p>	10/3
5.	<p>Тема 5. Психологія екологічної свідомості <i>Опрацювання літератури:</i> Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників. Київ, 2002. 172 с. -підготувати анкету або просвітницьку міні-лекцію екопсихологічної спрямованості (тема за вибором, приміром з проблем екологічної харчової поведінки) та апробувати її. -проаналізувати прийоми ароматерапії на прикладі аналізу низки ароматів та їхнього впливу на людину.</p>	10/3
6.	<p>Тема 6. Психологія катастроф. <i>Опрацювання літератури:</i> Католик Г.В., Корнієнко І.О. Техногенні катастрофи: психологічна підтримка очевидцям і постраждалим. <i>Практична психологія та соціальна робота.</i> 2003. №6. С. 50-53. Киричук О.В., Татенко В.А., Яковенко С.И. Становление радиоэкологической психологии в Украине <i>Психологический журнал.</i> 1993. №3. С. 176-179. -охарактеризувати типові реакції та психічні стани населення внаслідок екокатастроф, міграцій (на прикладі повені, літо–2008) чи переселенців з зони АТО; проаналізувати віддалені наслідки Чорнобильської катастрофи у забруднених територіях різних регіонів України. Навести прийоми психологічної допомоги в екстремальних ситуаціях.</p>	10/2
	Разом	84/26

9. Методи навчання

В процесі навчання використовуються наступні методи:

Репродуктивні методи навчання та проблемного вивчення, частково-пошукові, дослідницькі, пояснювально-ілюстративні методи, інтерактивні.

10. Методи контролю

Попередній контроль, поточна перевірка на занятті, тематична перевірка, підсумковий контроль (екзамен). Усне та письмове опитування, тестовий контроль, графічний контроль, екзаменаційний контроль

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Критерії поточного оцінювання здійснюються за 5-бальною шкалою і відповідають загальним рекомендаціям щодо оцінювання при підсумковому контролю.

В основу системи оцінювання знань, умінь і навичок студентів з психології реклами закладено такі критерії:

1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни;

2) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати, диференціювати, систематизувати;

3) рівень сформованості умінь та навичок, здатність застосовувати здобуті знання на практиці;

4) вміння виявляти творчий підхід у вирішенні теоретичних і практичних задач.

Оцінка «відмінно» (5б.) ставиться, якщо студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, високий рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, вміння творчо мислити, приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки;

оцінка «добре» (4б.) ставиться, якщо студент демонструє достатній рівень знань навчального матеріалу, загалом, дає правильні відповіді на поставлені питання, однак у деяких випадках нечітко їх формулює, допускає окремі несуттєві помилки та неточності, має сформовані вміння та навички щодо аналізу й вирішення поставлених практичних задач, однак при цьому не виявляє самостійність;

оцінка «задовільно» (3 б.) – студент загалом володіє навчальним матеріалом, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповідях, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для вирішення поставлених задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та встановлює причинно-наслідкові зв'язки;

оцінка «незадовільно» (2б.) ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем навчального курсу, якщо він неправильно розуміє і, відповідно, неправильно трактує смисл інформації по навчальній дисципліні, не сформовані вміння й навички застосувати набуті знання для самостійного аналізу й вирішення конкретних завдань;

оцінка «незадовільно» (1б.) ставиться за відсутність у студента відповіді на поставлені питання, не сформовані вміння й навички застосувати набуті знання для аналізу й вирішення

В результаті засвоєння дисципліни студент може набрати максимально 100 балів.

Модуль 1		Модуль 2	Сума
Навчальна (аудиторна) робота			
		І	

Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						ІНДЗ			
T1	T2	T3			сума	T4	T5	T6			сума				
Відвідування лекцій - 3 Робота на семінарських заняттях (усні відповіді) – 10, Конспект першоджерел – 1 Презентація практичних завдань -3 Самостійна робота - 8						25	Відвідування лекцій - 3 Робота на семінарських заняттях (усні відповіді) – 5, Конспект першоджерел – 4 Презентація практичних завдань -3 Самостійна робота – 5 Контрольна робота -5						25	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	Задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas; Довідник: Пер з нім./ Худож. Герман і Катаріна фон Заафельд; Наук. ред.. В.О. Васютинський. К.: Знання-Прес, 2007. 510 с.
2. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О.М. Степанов. К.: «Академвидав». 2006. 424 с.
3. Крайніков Е.В. Психологія розвитку Словник-довідник.– К., 2004.
4. Львовочкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. К.:, 45 с.
5. Психологический словарь / Под ред. В.В. Давыдова. М., Просвещение, 1986.
6. Психологическая энциклопедия / Под ред. Р. Корсини, А. Ауэрбаха СПб, 2006.

7. Сьтник Н.М., Брайон А.В. Словарь-справочник по экологии. Наукова думка, 1994.
8. Скребець В.О. Шлімакова І.І. Екологічна психологія. К.: Видавничий дім «слово», 2014. - 456 с.

Використання технічних засобів, програмного забезпечення, методичних посібників: плакати, світлини, таблиці, географічні карти, світлини, карта-схема оцінки якості середовища.

14. Рекомендована література

Базова

1. Львовчкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. К.: 45 с.
2. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну. М.: Прогресс-Традиция, 2000.
3. Берри В.Дж. Кросс-культурная психология / Джон Берри, Айп Пуртинга и др.; пер. с англ. - Х.: Изд-во Гуманитарный центр, 2012. 345 с.
4. Абрамова Ю.Г. Психология среды: истоки и направления *Вопросы психологии*. 1995. № 2. С. 130-137.
5. Гігієна та екологія ; за ред. Проф. В.Г. Бардова. Підручник, Вінниця: Нова книга, 2006. 720 с.
6. Гибсон Дж. Экологическое исследование зрительного восприятия. М.: Прогресс, 1988. 345 с.
7. Голд Д. Психология и география. Основы поведенческой географии. М.: Прогресс, 1990. 304 с.
8. Данилюк І. Етнічна психологія як галузь наукового знання: історико-теоретичний вимір: монографія / Іван Данилюк. - К.: «Самміт-Книга», 2010.
9. Дерябо С., Ясвин В. Методологические проблемы экологической психологии *Психологический журнал*. 1996. № 6. С. 4 –18.
10. Дерябо С., Ясвин В. Экологическая педагогика и психология. Ростов-на-Дону: «Феникс», 1996. 480 с.
11. Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с.
12. Еколого-психологічне забезпечення якості життя: науково-методичні рекомендації; за ред. Ю. М. Швалба, Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2013. 98 с.
13. Еколого-психологічні чинники якості життя в умовах розвитку сучасного суспільства: колективна монографія/ за ред. Ю.М. Швалба. Кіровоград: «Імекс-ЛТД» , 2013. 207 с.
14. Католик Г.В., Корнієнко І.О. Техногенні катастрофи: психологічна підтримка очевидцям і постраждалим. *Практична психологія та соціальна робота*. 2003. №6. С. 50-53.
15. Киричук О.В., Татенко В.А., Яковенко С.И. Становление радиозэкологической психологии в Украине *Психологический журнал*. 1993. №3. С. 176-179.
16. Ковалев Г.А. Психическое развитие ребенка и жизненная среда *Вопросы психологии*. 1993. №1. С. 13 – 23.
17. Кузнецова Т.В. Психологія культури (психолого-філософський аналіз) : Курс лекцій/ Т.В. Кузнецова. - К.: МАУП, 2006. - 152 с.
18. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. пос. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с

19. Кряж И.В. Психология глобальных экологических изменений: монография. Харьков, 2012. 345 с.
20. Линч К. Образ города. М.: Стройиздат, 1982. 328 с.
21. Литвин-Кіндратюк С., Кіндратюк Б. Народознавство та організація здорового способу життя школярів. : Монографія. Івано-Франківськ, 1988. 312 с.
22. Мамешина О.С. Методики екопсихологического исследования *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. № 3. С. 62-72.
23. Маценко Ж. Психологічні таємниці любові до природи. *Психолог*. 2004. №19. С. 1-3.
24. Мергут О., Страшнюк Ж. У гармонії з кольором. *Психолог*. №37. 2006. 17-21.
25. Москалець В.П. Психологічні аспекти екологічної безпеки Науковий вісник. Львівський державний університет внутрішніх справ 2008. №2. С. 82-95.
26. Литвин С. укл. / Психологічна діагностика умов формування обдарованості учнів. Методичні матеріали. Івано-Франківськ, 1991. .
27. Скребець В.О. Екологічна психологія у віддалених наслідках екотехногенної катастрофи. Монографія. К.: Видавничий Дім "Слово", 2004. 440 с.
28. Скребець В. А. Екологічна психологія : Навч. пос.. К.: МАУП, 1996. С. 3 – 27.
29. Скребець В.А. Екологічна психологія. *Психолог*. 2006. № 9. С. 5-7.
30. Серов И.В. Лечение цветом. СПб, 2005. 340 с.
31. Смолова Л.В. Введение в психологию взаимодействия с окружающей средой. Экологическая психология. СПб: Речь, 2008. 712 с.
32. Собчик Л.Н. Методы психологической диагностики. Выпуск 2. М.: 1990. С. 49-87. інтернет-ресурс
33. Симоненко С.М. Вовнянко Т.А. Психосемантика кольору та стратегії творчості. Одеса, 2005.
34. Скоробагатська С. Основні тенденції розвитку екологічної психології *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. №9. С. 415-422.
35. Сухарев А.В. Этническая функция культуры и психические расстройства *Психологический журнал*. 1995. №2. С. 129-136.
36. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості: навч. посібник. К.: Каравелла, 2013. 237 с.
37. Чепига М.П. , Чепига С.М. Стимуляція здоров'я та інтелекту. К.: знання, 2006. 347 с.
38. Черноушек М. Психология жизненной среды. М.: Мысль, 1989. 179 с.
39. Штейнбах Х.Е, Еленский В.И. Психология жизненного пространства. СПб.: «Речь», 2004. 239 с.
40. Шевців М.В. Зоопсихологія з основами етології. Підручник. К.: центр уч. Літератури, 2013. 242 с.
41. Яковенко С.І. Становлення радіоекологічної психології *Практична психологія та соціальна робота* 2005. №1. С. 1-6.

Допоміжна

42. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред С.Д. Максименка. К., "Міленіум", 2005.т.7., Вип 5., ч. 1. – 378 с.
43. Александровський Ю.А. Лобастов О.С., Спивак Л.И. Психогении в экстремальных ситуациях. М.: Медицина, 1996. 95 с.
44. Бази́ма Б.А. Психология цвета: теория и практика. СПб., 2005. 200 с.
45. Бурно М. О характерах людей (психотерапевтическая книга). М.: Академический проект, 2008. 639 с.
46. Двадцять років зеленої Європи 1984-2004 ; за ред. А. Кассоли; пер з англ. К.: Сфера, 2004. 148 с.
47. Димань Т.М., Барановський М.М., Білявський Г.О. Екотрофологія. Основи екологічно безпечного харчування. К.: Лібра, 2006. 304 с.
48. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм. Навчальний посібник. К., "Альтерпрес", 2004. 192 с.

49. Кисельов М. Екологічні виклики на межі тисячоліть *Філософська думка* 2006. №2. С. 101-118.
50. Крисаченко В.С. Екологічна культура. Київ: Заповіт, 1996. 350 с.
51. Куликов Л.В. Психогигиена личности. Вопросы психологической устойчивости и психопрофилактики. СПб.: Питер, 2004. 464 с.
52. Леонгард К. Акцентуированные личности. Киев, Гловное изд-во «Вища школа», 1989. 374 с.
53. Майер-Абіх Клаус М. Повстання на захист природи. Від довкілля до спільносвіту. Київ, Лібра, 2004.
54. Малкина-Пых И. Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: ЭКСМО, 2008. 928 с.
55. Микитюк О.М., Злотін О.З., Бровдій В.М. Екологія людини. Підручник. – Харків, “ОВС”, 2004. 254 с.
56. Нартова-Бочавер С.К., Бочавер К.А., Бочавер С.Ю. Жизненное пространство семьи: объединение и разделение. М.: Генезис, 2011. 320 с.
57. Панок В.Г., Скребець В.О., Яковенко С.І. Психологічна феноменологія екологічної катастрофи (на матеріалах Чорнобильської катастрофи): монографія. К.: 1998. 303 с.
58. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників. Київ, 2002. 172 с.
59. Путилов А.А. «Совы», «жаворонки» и другие люди. О влиянии наших внутренних часов на здоровье и характер. Новосибирск, 2003. 607 с.
60. Рошин А.Н. Сам себе синоптик: приметы, наблюдения, прогнозы. Київ, Рад школа, 1990. 195 с.
61. Рукерт Дж. Четвероногие целители . СПб.: Питер, 1997. 183 с.
62. Сен-Марк Ф. Социализация природы. М.: Прогресс, 1977. 425 с.
63. Солдатенко С.С., Кащенко Г.Ф., Головкин В.А., Гладышев В.В. Полная книга ароматерапии. Профилактика и лечение заболеваний эфирными маслами. С.: Таврида, 2009. 592 с.
64. Софіян Д.В. Розвиток у офіцерів кінологів психологічної готовності до проф. діяльності у процесі підвищення кваліфікації. Автореф. дис. на здобуття...канд психол наук (19.00.07 – вікова та педагогічна психологія) Івано-Франківськ, 2019.
65. Українська душа. К., “Фенікс”, 1992. 128 с.
66. Щербатых Ю.В. Психология стресса и методы коррекции. СПб.: Питер, 2008. 246 с.
67. Юрченко Л.І. Екологічна культура в контексті екологічної безпеки: монографія. К.: Вид. ПАРАПАН, 2008. 296 с.
68. Gleitman H. Psychology W.W. 5-t edition. Norton Compani, New York, London, 1994 – 796 p.
69. Gross R. Rolls Geoff Essential as Psychology (for A QA). Hodder Arnold. 2003. 210 p.

15. Інформаційні ресурси

<http://eco.com.ua>

https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_психологія

<http://myspsholog.com/ecology-psychology>

<http://lib.znate.ru/docs/index-237838.html>

Практичне заняття №1.

Тема: Предмет та історія екологічної психології (2 години)

План обговорення

1. Предмет екопсихології, її місце в системі наук (енвайронментальна соціологія, соціоекологія) та психологічних галузей (практична психологія).
2. Основні напрями екопсихологічних досліджень.
3. Основні завдання, функції та тенденції розвитку екологічної психології в сучасних умовах. Поняття “суспільства ризику” (У. Бек).

Питання для обговорення: Актуальні проблеми екологічної психології, її зв'язок з галузями психологічними науки.

Форма роботи: виступи, обговорення, робота з психологічним словником (використання прийомів проблемного методу навчання).

Основна література

1. Львовичкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. К.: 45 с. С. 4-20.
2. Абрамова Ю.Г. Психология среды: истоки и направления *Вопросы психологии*. 1995. № 2. С. 130-137.
3. Гибсон Дж. Экологический подход к зрительному восприятию. М.: Прогресс, 1988. 345 с.
4. Голд Д. Психология и география. Основы поведенческой географии. М.: Прогресс, 1990. 304 с.
5. Дерябо С., Ясвин В. Методологические проблемы экологической психологии *Психологический журнал*. 1996. № 6. С. 4 –18.
6. Дерябо С., Ясвин В. Экологическая педагогика и психология. Ростов-на-Дону: «Феникс», 1996. 480 с.
7. Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с.
8. Кряж И.В. Психология глобальных экологических изменений: монография. Харьков, 2012. 345 с.
9. Москалец В.П. Психологічні аспекти екологічної безпеки
10. Скребець В.А. Екологічна психологія. *Психолог*. 2006. № 9. С. 5-7.
11. Скоробагатська С. Основні тенденції розвитку екологічної психології *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. №9. С. 415-422.
12. Смолова Л.В. Введение в психологию взаимодействия с окружающей средой. Экологическая психология. СПб: Речь, 2008. 712 с.

Додаткова

1. Двадцять років зеленої Європи 1984-2004 ; за ред. А. Кассоли; пер з англ. К.: Сфера, 2004. 148 с.
2. Кисельов М. Екологічні виклики на межі тисячоліть *Філософська думка* 2006. №2. С. 101-118.
3. Майер-Абіх Клаус М. Повстання на захист природи. Від доквілля до спільноsvіту. Київ, Лібра, 2004.
4. Микитюк О.М., Злотін О.З., Бровдій В.М. Екологія людини. Підручник. – Харків, “ОВС”, 2004. 254 с.
5. Сен-Марк Ф. Социализация природы. М.: Прогресс, 1977. 425 с.

Використання технічних засобів, програмного забезпечення, методичних посібників:
плакати, таблиці

Практичне заняття № 2

Тема: Методологія та методи екологічної психології (4 години)

План обговорення

1. Специфіка методології та методів дослідження в екологічній психології. Екологічний підхід в психології та принцип екологічності (ЮШвалб).
2. Основні категорії екологічної психології Типи та рівні екопсихологічних досліджень.
3. Методологічні принципи екологічної психології.
4. Класифікація методів та методик екопсихологічного дослідження в межах різних наукових напрямів.

Практично-лабораторна частина

Завдання 1 (самостійна робота)

Мета: ознайомлення з прийомами складання індивідуальних когнітивних карт та їх інтерпретації (застосування прийомів частково-пошукового методу навчання)

Інструкція: скласти індивідуальну когнітивну карту двох населених пунктів. Визначити найбільш типові місця власного перебування та звичні маршрути, а також найбільш привабливі й значущі зони. Оцінити когнітивні карти за рівнем складності та точності.

Завдання 2 (самостійна робота).

Мета: аналіз індивідуального образу міста на основі побудови семантичного простору (методика СД).

Інструкція: описати образ міста Івано-Франківська на основі методики СД у два етапи. Порівняти зазначені образи з врахуванням нових вражень й характеру ознайомлення з певними зонами міста. Загальний висновок: Особливості застосування методів й методик екопсихологічного дослідження (використання частково-пошукового методу навчання).

Використання технічних засобів, програмного забезпечення, методичних посібників: географічні карти, бланки СД, навчальна екскурсія по місту.

Основна література

1. Львовичкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. К.: 45 с.
2. Гігієна та екологія ; за ред. Проф. В.Г. Бардова. Підручник, Вінниця: Нова книга, 2006. 720 с.
3. Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с.
4. Еколого-психологічне забезпечення якості життя: науково-методичні рекомендації; за ред. Ю. М. Швалба, Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2013. 98 с.
5. Линч К. Образ города. М.: Стройиздат, 1982. 328 с.
6. Мамешина О.С. Методики екопсихологического исследования *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. № 3. С. 62-72.
7. Скребець В. А. Екологічна психологія : Навч. пос.. – К.: МАУП, 1996. – С. 3 – 27.
8. Штейнбах Х.Е, Еленский В.И. Психология жизненного пространства. СПб.: «Речь», 2004. 239 с.

Допоміжна

9. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред С.Д. Максименка. К., “Міленіум”, 2005.т.7., Вип 5., ч. 1. – 378 с.
10. Нартова-Бочавер С.К., Бочавер К.А., Бочавер С.Ю. Жизненное пространство семьи: объединение и разделение. М.: Генезис, 2011. 320 с.
11. Путилов А.А. «Совы», «жаворонки» и другие люди. О влиянии наших внутренних часов на здоровье и характер. Новосибирск, 2003. 607 с.

Практичне заняття № 3

Тема: Психологія взаємодії з середовищем (4 години)

План обговорення

Теоретична частина:

1. Поняття середовище: енвайронментальна психологія. Структура середовища: природне, штучне та соціальне середовище.
2. Динаміка змін середовища: біритмологія та психоритмологія. Біологічні, соціальні та психологічні ритми.
3. Територіальна поведінка людини, поняття персонального простору (Р. Соммер), проксемика (Е. Холл). Поняття краудингу.
4. Психологічна оцінка якості життєвого середовища.

Практично-лабораторна частина

Завдання 1. Оцінка якості життєвого середовища (описова еко-психологічна експертиза) (використання прийомів частково-пошукового методу навчання)

Мета: Оцінити на основі схеми якість життєвого середовища особистості в освітньому просторі (дошкільного, загальноосвітнього, вищого навчального закладу, гуртожитку, житла тощо) (застосування дослідницького методів навчання).

Завдання 2. Індивідуальні особливості сприймання окремих компонентів структури середовища.

Мета: екопсихологічний аналіз опосередкованого сприймання природного середовища (пейзажу) в умовах художнього спілкування; безпосереднього сприймання природного середовища у взаємодії з іншими його компонентами (застосування частково-пошукових методів навчання).

Завдання 3. Визначення типу денної працездатності за методикою С. Степанової- О. Остберга.

ЛІТЕРАТУРА

1. Львовичкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. К.:, 45 с.
2. Абрамова Ю.Г. Психология среды: истоки и направления *Вопросы психологии*. 1995. № 2. С. 130-137.
3. Гігієна та екологія ; за ред. Проф. В.Г. Бардова. Підручник, Вінниця: Нова книга, 2006. 720 с.
4. Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с.
5. Еколого-психологічне забезпечення якості життя: науково-методичні рекомендації; за ред. Ю. М. Швалба, Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2013. 98 с.
6. Литвин-Кіндратюк С., Кіндратюк Б. Народознавство та організація здорового способу життя школярів. : Монографія. Івано-Франківськ, 1988. 312 с. С. 126-131.
7. Смолова Л.В. Введение в психологию взаимодействия с окружающей средой. Экологическая психология. СПб: Речь, 2008. 712 с.
8. Черноушек М. Психология жизненной среды. М.: Мысль, 1989. 179 с. С. 27-44.
9. Штейнбах Х.Е, Еленский В.И. Психология жизненного пространства. СПб.: «Речь», 2004. 239 с. С. 154-159.

Допоміжна

10. Нартова-Бочавер С.К., Бочавер К.А., Бочавер С.Ю. Жизненное пространство семьи: объединение и разделение. М.: Генезис, 2011. 320 с.
11. Путилов А.А. «Совы», «жаворонки» и другие люди. О влиянии наших внутренних часов на здоровье и характер. Новосибирск, 2003. 607 с.
12. Еколого-психологічні чинники якості життя в умовах розвитку сучасного суспільства: колективна монографія/ за ред. Ю.М. Швалба. Кіровоград: «Імекс-ЛТД», 2013. 207 с.
13. Линч К. Образ города. М.: Стройиздат, 1982. 328 с.

Використання технічних засобів, програмного забезпечення, методичних посібників: *географічні карти, світлини, таблиці. карта-схема оцінки якості середовища*

Практичне заняття № 4

Тема: Середовище як джерело інформації (4 години)

План обговорення

1. Класифікація факторів середовища як джерела інформації для людини.
2. Візуальне, колірне середовище. Поняття кольоротерапії та кольодіагностики.
3. Акустичне середовище. Природні та штучні звуки, шуми, голоси та мелодії. Поняття музикотерапії.
4. Аромасередовище, види та класифікації запахів. Прийоми ароматерапії.

Практично-лабораторна частина (завдання з використанням прийомів частково-пошукових, дослідницьких та проблемних методів навчання за вибором)

1. Дослідження мотиваційно-потребової сфери та функціональних станів особистості за допомогою теста М. Люшера.

2. Аналіз індивідуальних особливостей сприймання кольору на основі вільного та ланцюгового асоціативного експерименту
3. Вивчення індивідуальних особливостей побудови ароматичного образу.
4. Індивідуальні особливості сприймання акустичних подразників (мелодія).
5. Оцінка якості голосу людини за допомогою методики семантичного диференціалу.

Основна література

1. Львовичкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. К.:, 45 с. С. 47-71.
2. Базыма Б.А. Психология цвета: теория и практика – СПб., 2005.– 200 с. С. 51-63.
3. Гігієна та екологія ; за ред. Проф. В.Г. Бардова. Підручник, Вінниця: Нова книга, 2006. 720 с.
4. Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с.
5. Литвин-Кіндратюк С.Д., Кіндратюк Б.Д. Народознавство та організація здорового способу життя школярів – Івано-Франківськ, 1997. – С. 214 - 240 (параграфи 2.5.1., 2.5.2., 2.5.3., 2.5.4., 2.5.5., - на вибір).
6. Скребець В. А. Екологічна психологія : Навч. пос.. – К.: МАУП, 1996. – С. 3 – 27.
7. Собчик Л.Н. Методы психологической диагностики. Выпуск 2. – М.: 1990. – С. 49-87. – інтернет-ресурс.
8. Солдатенко С.С., Кащенко Г.Ф., Головкин В.А., Гладышев В.В. Полная книга ароматерапии. Профилактика и лечение заболеваний эфирными маслами. С.: Таврида, 2009. 592 с.
9. Чепига М.П. , Чепига С.М. Стимуляція здоров'я та інтелекту. К.: знання, 2006. 347 с.
10. Штенейбах Х.Е. Еленский В.И. Психология жизненного пространства. - СПб.: Речь, 2004. - С. 194-197; 200-205.

Додаткова література

1. Мергут О., Страшнюк Ж. У гармонії з кольором. *Психолог.* №37. 2006. 17-21.
2. Серов И.В. Лечение цветом. – СПб, 2005. 340 с.
3. Симоненко С.М. Вовнянко Т.А. Психосемантика кольору та стратегії творчості. Одеса, 2005.

Використання технічних засобів, програмного забезпечення, методичних посібників: бланки методики СД, колекція ароматів, набір мелодій та кольорові таблиці, методика Люшера.

Практичне заняття № 5.

Тема 5. Психологія екологічної свідомості та екологічної соціалізації

(2 години)

План обговорення

1. Поняття екологічної свідомості та екологічної поведінки. Види екологічно безпечної поведінки: екологічна компетентність.
2. Когнітивна складова екологічної свідомості. Особливості розуміння природи в етнокультурному та історичному контексті.
3. Ставлення особистості до природи, види та типи ставлення, структура ставлення.
4. Етапи екологічна соціалізація особистості. Вікові та індивідуальні особливості розвитку екологічної свідомості та екологічної культури.

Завдання. 1. Скласти анкету екопсихологічної спрямованості (тема за вибором) (використання прийомів частково-пошукового методу навчання).

Мета: Ознайомлення з прийомами використання методу анкетування у процесі дослідження екологічної культури та екологічної свідомості особистості з врахуванням вікових та індивідуальних особливостей (частково-пошуковий метод навчання).

Завдання 2. Проблеми екопсихокорекції та психопрофілактики

Мета: Ознайомлення з методикою розробки просвітницьких заходів та психопрофілактичних програм екопсихологічної спрямованості (на прикладі екологічно безпечної харчової

поведінки; екологічно безпечної взаємодії з представниками флори та фауни; метеоповедінки – профілактика метеозалежності тощо).

Основна література

1. Львовичкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. К.: 45 с. С. 33-46.
2. Дерябо С., Ясвин В. Экологическая педагогика и психология. Ростов-на-Дону: «Феникс», 1996. 480 с.
3. Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с.
4. Ковалев Г.А. Психическое развитие ребенка и жизненная среда // Вопросы психологии. 1993. №1. С. 13 – 23.
5. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників. Київ, 2002. 172 с.
6. Скребець В. А. Екологічна психологія : Навч. пос.. – К.: 2014. С. 3 – 27.

Допоміжна література

1. Бурно М. О характерах людей (психотерапевтическая книга). М.: Академический проект, 2008. 639 с.
2. Леонгард К. Акцентуированные личности. Киев, Гловное изд-во «Вища школа», 1989. 374 с.
3. Кисельов М. Екологічні виклики на межі тисячоліть *Філософська думка* 2006. №2. С. 101-118.
4. Крисаченко В.С. Екологічна культура. Київ: Заповіт, 1996. 350 с. (Глава 9).
5. Куликов Л.В. Психогигиена личности. Вопросы психологической устойчивости и психопрофилактики. СПб.: Питер, 2004. 464 с.
6. Маценко Ж. Психологічні таємниці любові до природи. *Психолог*. 2004. №19. С. 1-3.
7. Микитюк О.М., Злотін О.З., Бровдій В.М. Екологія людини. Підручник. – Харків, «ОВС», 2004. 254 с.
8. Нартова-Бочавер С.К., Бочавер К.А., Бочавер С.Ю. Жизненное пространство семьи: объединение и разделение. М.: Генезис, 2011. 320 с.
9. Рошин А.Н. Сам себе синоптик: приметы, наблюдения, прогнозы. Київ, Рад школа, 1990. 195 с.
10. Сен-Марк Ф. Социализация природы. М.: Прогресс, 1977. 425 с.
11. Юрченко Л.І. Екологічна культура в контексті екологічної безпеки: монографія. К.: Вид. ПАРАПАН, 2008. 296 с.

I

Використання технічних засобів, програмного забезпечення, методичних посібників:
плакати, таблиці

Практичне заняття № 6. ПСИХОЛОГІЯ КАТАСТРОФ (2 години)

Питання для обговорення

Теоретична частина:

1. Психологія катастроф. Радіоекологічна психологія, її предмет.
2. Глобальні ризики – загальна тенденція зміни клімату на планеті. Види при одних та техногенних катастроф.
3. Стани, ситуації та поведінка ризику. Нестабільні психічні стани в екстремальних ситуаціях.
4. Посттравматичний стрес, його діагностика та корекція, профілактика.
5. Динаміка психогенних розладів, їх основні фази в екстремальних ситуаціях.

Практична частина: Завдання 1. Знайомство з методиками діагностики посттравматичного стресу та прийомами їх застосування (репродуктивний та частково-пошуковий метод навчання)

Основна література

1. Львовичкіна А. М. Основи екологічної психології: Навчальний посібник. К.:, 45 с.
2. Екологічна психологія: хрестоматія; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Сталкер, 2006. 490 с.
3. Католик Г.В., Корнієнко І.О. Техногенні катастрофи: психологічна підтримка очевидцям і постраждалим. *Практична психологія та соціальна робота*. 2003. №6. С. 50-53.
4. Киричук О.В., Татенко В.А., Яковенко С.І. Становление радиоэкологической психологии в Украине *Психологический журнал*. 1993. №3. С. 176-179.
5. Москалець В.П. Психологічні аспекти екологічної безпеки Науковий вісник. Львівський державний університет внутрішніх справ 2008. №2. С. 82-95.
6. Скребець В.О. Екологічна психологія у віддалених наслідках екотехногенної катастрофи. Монографія. К.: Видавничий Дім "Слово", 2004. 440 с.
7. Яковенко С.І. Становлення радіоекологічної психології *Практична психологія та соціальна робота* 2005. №1. С. 1-6.

Допоміжна

1. Александровський Ю.А. Лобастов О.С., Спивак Л.И. Психогении в экстремальных ситуациях. М.: Медицина, 1996. 95 с.
2. Куликов Л.В. Психогигиена личности. Вопросы психологической устойчивости и психопрофилактики. СПб.: Питер, 2004. 464 с.
3. Малкина-Пых И. Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. М.: ЭКСМО, 2008. 928 с.
4. Панок В.Г., Скребець В.О., Яковенко С.І. Психологічна феноменологія екологічної катастрофи (на матеріалах Чорнобильської катастрофи): монографія. К.: 1998. 303 с.
5. Софіян Д.В. Розвиток у офіцерів кінологів психологічної готовності до проф. діяльності у процесі підвищення кваліфікації. Автореф. дис. на здобуття...канд психол наук (19.00.07 – вікова та педагогічна психологія) Івано-Франківськ, 2019.
6. Щербатых Ю.В. Психология стресса и методы коррекции. СПб.: Питер, 2008. 246 с.
7. Юрченко Л.І. Екологічна культура в контексті екологічної безпеки: монографія. К.: Вид. ПАРАПАН, 2008. 296 с.

Використання технічних засобів, програмного забезпечення, методичних сібників:
плакати, світлини.